

**ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ. СТАТИСТИКА.  
МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ**

**УДК 657.631.8**

**І.І. Андрощук**, канд.екон. наук

*Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна*

**Завдання з надання впевненості, крім аудиту та огляду:  
обґрунтування визначення та напрямів використання**

На основі аналізу й узагальнення термінів в Міжнародних стандартах контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, широких визначень аудиту, завдань з надання впевненості та його елементів запропоновано авторське тлумачення завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації. Запропоновано принципи обрання назв для конкретних видів таких завдань (обов'язкове зазначення об'єкта та виду завдання) для виокремлення власне аудиту й інших завдань з надання впевненості з метою їх використання в практиці зовнішнього та внутрішнього аудиту. Обґрунтовано доцільність введення обов'язкових та рекомендаційних завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, для об'єктів, які мають важливе значення для соціально-економічного розвитку на макро-, мезо та мікрорівнях.

**аудиторські послуги, завдання з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, міжнародні стандарти**

**И.И. Андрощук**, канд. экон. наук

*Центральноукраинский национальный технический университет, г. Кропивницкий, Украина*

**Задания по предоставлению уверенности, кроме аудита и обзора: обоснование  
определения и направлений использования**

На основании анализа и обосновании терминов в Международных стандартах контроля качества, аудита, обзора, прочего предоставления уверенности и сопутствующих услуг, широких определений аудита, заданий по предоставлению уверенности и его элементов предложена авторская трактовка заданий по предоставлению уверенности, которые не являются аудитом или обзором исторической финансовой информации. Предложены принципы выбора названия для конкретных видов таких заданий (обязательное указание объекта и вида задания) для выделения собственно аудита и прочих заданий по предоставлению уверенности с целью их использования в практике внешнего и внутреннего аудита. Обоснована целесообразность введения обязательных и рекомендационных заданий по предоставлению уверенности, которые не являются аудитом или обзором исторической финансовой информации, для объектов, которые имеют важное значение для социально-экономического развития на макро-, мезо- и микроуровнях.

**аудиторские услуги, задание по предоставлению уверенности, которые не являются аудитом или обзором исторической финансовой информации, международные стандарты**

**Постановка проблеми.** Сучасному етапу розвитку економічних процесів в Україні притаманний еволюційний характер, а в умовах загострення конкурентних відносин на світових і вітчизняних ринках ресурсів вагомим чинником, який визначає розвиток економічних суб'єктів, є ефективність функціонування всіх систем управління господарською діяльністю, що повинно спонукати до підвищення попиту саме на такі послуги.

Ця тенденція є логічною та передбачуваною, оскільки інформаційне суспільство вимагає від аудиторів розширення кола послуг і включення до кола його об'єктів будь-якої інформації. Розширення розуміння сутності аудиту призвели до того, що з 90-х рр. XX сторіччя широке визначення аудиту було поступово замінено на термін «завдання з надання впевненості», а структура аудиторських послуг – суттєво змінилася, що характеризується наступним:

- трансформація інших видів аудиту (аудит на відповідність, операційний аудит, управлінський аудит, аудит ефективності тощо) в окремий вид завдань з надання впевненості (завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації, або завдання з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації);
- виділення в окремий блок Міжнародних стандартів завдань з надання впевненості;
- поглиблення змісту інших документів у сфері аудиторської діяльності, зокрема Кодексу етики, з метою деталізації вимог окремо для різних видів аудиторських послуг.

Аналіз ринку аудиторських послуг, проведений на підставі аналітичних даних, представлених Аудиторською палатою України [8-10; 30] показує, що ці завдання не займають значної ніші на ринку аудиторських послуг. Кількість укладених по Україні угод на виконання завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, скоротилася з 2490 од. (2008 р.) до 387 од. (2016 р.), вартість наданих послуг зменшилася з 42 млн. грн. (2008 р.) до 21 млн. грн. (2016 р.). Суб'єктами аудиторської діяльності Кіровоградського регіону такі завдання протягом 2014-2016 рр. взагалі не виконувалися.

Така ситуація зумовлена багатьма причинами і, зокрема, одним із факторів, що уповільнюють розвиток таких завдань є відсутність чітких рекомендацій ідентифікації, що зумовлює необхідність поглиблених досліджень їх теоретичних положень.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Слід відзначити, що вперше в класифікації аудиту було виокремлено таку ознаку, як «вид аудиторських завдань», авторами підручника «Аудит» (під ред. О.А. Петрик) [1, с. 25], в межах якої було виділено завдання з надання впевненості та супутні послуги, що відповідає вимогам Міжнародних стандартів, але більшість авторів застосовують традиційну класифікацію і детально досліджують операційний (управлінський) аудит та аудит ефективності.

Ключовим для таких є термін «впевненість», використання якого в сучасній практиці не є однозначним. Така ситуація відбувається і з терміном «аудит», зокрема, висвітлення цього питання в контексті вітчизняної системи нормативного регламентування запропоновано в дослідженнях Н.С. Шалімової [31; 34, с. 163-181], О.Ю. Рубітель [28].

В Законі України «Про аудиторську діяльність» термін «впевненість» не використовується, але окремі науковці їх поєднують. Наприклад В.В. Рядська [29, с. 33] ототожнює терміни «аудит» та «завдання з надання впевненості», стверджуючи, що дефініція «завдання з надання впевненості», яким оперують «Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг», можна визначити як ідентичну дефініції «аудиторські перевірки» або «аудит», що використовуються Законом України «Про аудиторську діяльність». М.Й. Гедз [4, с. 78] ототожнює терміни «завдання з надання обґрунтованої впевненості» та «аудит», «завдання з надання обмеженої впевненості» та «огляд».

Слід зазначити, що таке змішування понять, як не дивно, характерно і для зарубіжної практики. Так, в листопаді 2015 року в Австралії Урядом (Департаментом фінансів) були видані керівні вказівки стосовно розмежування понять «аудит» та «впевненість» (Resource Management Guide No. 210 Clarification of the Terms 'Audit' and 'Assurance' [38]), мета яких – надати детальні рекомендації для користувачів аудиторськими послугами щодо їх складу та умов проведення.

Як підкреслюють автори підручника «Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту)», надання послуг, перелічених в Переліку послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми) (редакція 2007 року [24]), та

залишена в новому Переліку (редакція 2011 року [27]), дає аудиторам можливість розширити поле своєї діяльності, «відірватися» від перевірок виключно бухгалтерського та податкового обліку, та нарешті «розкрити» очі» замовникам на інші професійні можливості [3, с. 46]. Але в подальшому виділяють такі форми послуги (і відповідно формати їх результату), як перевірка, оцінка, прогноз, аналіз, порада, експертиза, проект, тестування [3, с. 48], які не повністю відповідають вимогами Міжнародних стандартів та потребують узгодження із ними.

З подібною проблемою – відповідність класифікації завдань, виконуваних аудитором – стикаються науковці та практики інших країн пострадянського простору, а особливо гостро вона стосується тих країн, які пішли шляхом введення власних аудиторських стандартів (Російська Федерація, Республіка Білорусь). С.В. Панковою акцентується увага на проблемі визначення таких видів аудиторських послуг як перевірка проектної (прогнозової) інвестиційної документації [22, с. 12], аудит маркетингу [21, с. 24] та в цілому на проблеми класифікації аудиторських послуг [20], які породжені і ускладнюються тим, що до цих пір в Російській Федерації використовуються стандарти, що не узгоджені із вимогами Міжнародних стандартів.

Неоднозначно в економічній літературі та нормативних документах вирішується питання щодо назви завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової звітності. Так, Аудиторською палатою України на даний час було розроблено Положення з національної практики завдань з надання впевненості «Завдання з незалежної перевірки податкової звітності (завдання з податкового аудиту)» [26], в якому використовується термін «податковий аудит», проте акцентується, що регламентується виконання цього завдання такими документами, як Міжнародна концептуальна основа завдань з надання впевненості, Міжнародний стандарт завдань з надання впевненості 3000 «Завдання з надання впевненості, що не є аудитами чи оглядами історичної фінансової інформації».

У фаховій літературі розглядаються питання організації і методики аудиту об'єктів, які не пов'язані з історичною фінансовою інформацією. Наприклад, В.В. Рядською детально розглянуті питання аудиторської перевірки стану корпоративного управління [29, с. 247–278], але ідентифікуючи їх як завдання з надання впевненості, використовує термін «аудит», а розглядаючи вимоги щодо організації і методики їх проведення – одночасно використовує і МСЗНВ 3000 і МСА.

Отже, розвиток теоретичних засад виконання завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, відповідно до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (далі – Міжнародні стандарти), є важливою й актуальною науковою проблемою, оскільки відсутня узгодженість думок стосовно їх сутності та об'єктів, несформованою залишається їх термінологія, невизначеною – сфера застосування та перспективи розвитку.

**Постановка завдання.** Метою даного дослідження є уточнення визначення завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, як виду аудиторських послуг, обґрунтування можливих напрямів активізації їх використання.

**Виклад основного матеріалу.** В першу чергу, слід визначитися з можливістю використання таких назв як «операційний (управлінський тощо) аудит» та «аудит відповідності», враховуючи традиційну практику та вимоги Міжнародних стандартів. Н.С. Шалімова підкреслює, що якщо чітко наслідувати терміни, використані в Міжнародних стандартах аудиту (документах, підготовлених Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості), то аудитом називають лише аудит фінансової звітності, до складу якого віднесено і певні аудиторські завдання

спеціального призначення, предметом перевірки в рамках яких є, зокрема: фінансові звіти, складені відповідно до всеохопної основи бухгалтерського обліку, іншої, ніж Міжнародні чи національні стандарти бухгалтерського обліку; конкретні рахунки, елементи рахунків або статті у фінансовому звіті (в подальшому висновки щодо компонентів фінансових звітів); узагальнені фінансові звіти [33; 34, с. 156]. Окремо виділено таке завдання як огляд фінансової звітності, а для всього іншого використовують терміни «завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом фінансової звітності» та «супутні послуги».

В цій ситуації може бути декілька рішень. По-перше, можна всі інші види перевірок, об'єктом яких не є історична фінансова інформація в цілому та фінансова звітність, зокрема, називати так, як це написано в Міжнародних стандартах контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг – «завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації, або інше ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації», а потім їх класифікувати, використовуючи традиційний підхід, який склався в науці та практиці з питань аудиту: аудит відповідності, аудит ефективності, управлінський аудит тощо. По-друге, можна застосовувати назву для завдань з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, – операційний аудит, аудит ефективності, управлінський аудит, аудит на відповідність вимогам тощо, а потім розпочати їх класифікацію. Але такі два підходи будуть суперечити Міжнародній концептуальній основі та Міжнародним стандартам, оскільки термін «аудит» слід використовувати лише для аудиту історичної фінансової інформації.

У виданнях Міжнародних стандартів англійською мовою для позначення кола цих завдань використовується два терміни. Термін «other assurance» (яке перекладається по-різному, наприклад, «інше надання впевненості», «надання впевненості, що не є (або яке не є) аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації») використовується в назві збірки стандартів. В назві самих стандартів використовується термін «assurance engagements other than audits or reviews of historical financial information» («завдання з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації»). Отже, фактично ці терміни є синонімами, але, враховуючи необхідність формування чіткого розмежування різних видів завдань з надання впевненості, вважаємо за можливе використання цих двох термінів одночасно.

В інших документах міжнародних організацій раніше використовувалася інша назва. Наприклад, Федерацією Європейських Бухгалтерів (FEE – Federation of European Accountants, Fédération des Experts comptables Européens) в 2009 році було видано дослідження, присвячене використанню терміну «альтернативні послуги з надання впевненості» («alternative assurance services»), яке разом із терміном «супутні послуги» («related services») використовується для широкого опису всіх послуг, які пропонуються підприємствам та відрізняються від повного аудиту фінансової звітності [39, с. 8].

В Міжнародних стандартах, перекладених на українську мову, також використовуються різні терміни:

1) в структурі стандартів, який поданий на малюнку в першій частині видання 2014 року [14, с. 5], використано термін «завдання з надання впевненості, інші ніж аудит та огляд історичної фінансової інформації», а у першій частині видання 2015 року [16, с. 16] – термін «інші завдання з надання впевненості»;

2) в назві та по тексту самих Міжнародних стандартів блоку 3000–3699 в другій частині видання 2014 року [15, с. 6] та другій частині видання 2015 року [17, с. 6] – термін «завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації»;

3) в додатку 1 до переглянутої Міжнародної концептуальної основи завдань з надання впевненості, яка подана в третій частині видання 2014 року [6, с. 101] та третій частині видання 2015 року [7, с. 111] – термін «інші завдання з надання впевненості».

На подібні проблемні ситуації з перекладом Міжнародних стандартів звертають увагу українські науковці, зокрема в контексті назви офіційного документу, який складається за результатами виконання завдань з аудиту [5, с. 330; 34, с. 179], а більш детальне дослідження термінів, що використовуються в Міжнародних стандартах аудиту, запропоновано О.В. Пасько та М.І. Гордієнко [23]. Чіткий переклад терміну, який використовується в англомовному виданні, повинен бути в основі назви таких завдань – «завдання з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації». В якості синонімів (наприклад, для скорочення) доцільно використовувати назви – «інші завдання з надання впевненості» або «завдання з надання впевненості, крім аудиту та огляду».

Розглянемо визначення завдання з надання впевненості, що відрізняється від аудиту чи огляду історичної фінансової інформації. Спочатку проаналізуємо визначення завдань з надання впевненості в цілому. Завдання з надання впевненості – це завдання, виконуючі які, практик надає висновок, призначений підвищити ступінь довіри визначених користувачів, інших ніж відповідальна сторона, щодо результатів оцінки або визначення предмету перевірки за належними критеріями (п. 7 Міжнародної концептуальної основи завдань з надання впевненості [13; 15; 17]), завдання, за яким фахівець – практик надає висновок, призначений підвищити ступінь довіри визначених користувачів, інших ніж відповідальна сторона щодо результату оцінки або визначення предмета перевірки за відповідними критеріями (Глосарій термінів Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [12; 14; 16]).

Ці визначення містять скоріше мету завдання з надання впевненості, а не його визначення. Більш детальним було визначення мети завдання в стандартах аудиту та етики видання 2003 року: «мета завдання з надання впевненості полягає в оцінюванні (або вимірюванні) професійним бухгалтером за допомогою визначених відповідних критеріїв предмета перевірки (відповідальність за який несе інша сторона) та у складанні висновку, який надає користувачеві певний рівень упевненості щодо цього предмета перевірки» [19, с. 117]. Але недоліком цього визначення є те, що в ньому недостатньо акцентовано на сутності тристоронніх відносин, які є важливим елементом таких завдань і, як справедливо підкреслює В.В. Рядська, першоосновою незалежної аудиторської діяльності [29, с. 12].

В спеціалізованих стандартах, присвячених виконанню завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, які були видані протягом 2004–2014 рр. (МСЗНВ 3000 «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом фінансової звітності», 3400 «Перевірка прогностичної фінансової інформації», 3402 «Звіти з надання впевненості щодо заходів контролю в організації, що надає послуги», 3410 «Завдання з надання впевненості щодо звітів з парникових газів», 3420 «Завдання з надання впевненості щодо складання гіпотетичної фінансової інформації, яка включається в проспект емісії»), ані визначень, ані мети завдання з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, не наводиться.

Для обґрунтування назви для таких завдань доцільно звернутися до так званих «широких» визначень аудиту. Ж. Леворш формулює поняття аудиту наступним чином: «аудит – систематичний процес отримання та оцінки доказів достовірності даних з приводу економічних дій та подій, встановлення ступеню відповідності цих даних встановленим критеріям та надання результатів зацікавленим користувачам» [11] і

пропонує пояснення для кожного ключового терміну. В аналізах, представлених Ж. Леворшем та в підручнику «Аудит Монтгомері», економічні дії та події як об'єкт аудиту обмежені відомостями, які містяться у фінансових звітах про господарську діяльність та в податкових деклараціях [11; 2, с. 20–21], що свідчить про те, що фінансова звітність традиційно розглядається як головний об'єкт аудиту і саме така позиція усталено сформувалась і залишається в теорії та практиці аудиту. Фактично будь-яка інформація, яка підлягає кількісному визначенню та перевірці, може бути піддана аудиту, якщо аудитор та його клієнт домовляться про критерії як основу для визначення ступеню відповідності. Отже, в «широких» визначеннях конкретні об'єкти аудиту свідомо не вказані і їх недоліком є те, що в них забагато загальних виразів, але, з іншого боку, для наукового дослідження сутності аудиту саме ці визначення мають найбільшу цінність, оскільки вони підходять для будь-якого виду аудиту, що дозволяє застосовувати широкі тлумачення аудиту для загального уявлення про аудит.

У вітчизняній літературі також присутні широкі визначення аудиту. Так, К.І. Редченко вважає, що для розвитку теорії і практики аудиту слід, в першу чергу, використовувати широке тлумачення аудиту, сформульоване з врахуванням різноманітності його видів, і пропонує визначення аудиту як процесу збирання незалежним працівником достовірної інформації про об'єкти дослідження з метою оцінки її відповідності визначеним критеріям і надання компетентного висновку зацікавленим користувачам [25, с. 21], яке узагальнює визначення, запропоновані в іноземних виданнях.

Використовуючи наведені вище широкі визначення аудиту, можна запропонувати наступне визначення завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації, або інші, ніж аудит чи огляд, завдання з надання впевненості: завдання з надання впевненості, інше ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації – це завдання, яке базується на багатосторонніх відносинах з обов'язковим залученням трьох сторін (аудитора, відповідальної сторони та користувачів), і є системним процесом отримання та оцінки об'єктивних даних про визначений предмет, інший ніж історична фінансова інформація, та встановлення рівня його відповідності визначеним критеріям з метою формування аудитором думки щодо результатів оцінки або порівняння предмету завдання з відповідними критеріями та оформлення її у вигляді письмового звіту з метою підвищення ступеня довіри користувачів, які не є відповідальною стороною, та надання їм певного рівня впевненості.

Наприклад, розглянемо ситуацію, коли об'єктом дослідження обраний персонал підприємства та кадрова політика. В науковій літературі та в практичній діяльності ці перевірки мають різні назви: «кадровий аудит», «аудит персоналу», «аудит систем управління персоналу», «мотиваційний аудит», «аудит трудового потенціалу» тощо, але враховуючи структуру стандартів та види аудиторських послуг некоректно застосовується саме слово «аудит».

Отже, для таких завдань слід використовувати назву, в якій би чітко наводився об'єкт, зазначалося, що це завдання з надання впевненості, інше ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації (не може бути ідентифіковано як аудит чи огляд історичної фінансової інформації), наприклад: «перевірка систем морального стимулювання як завдання з надання впевненості, інше ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації» або «завдання з надання впевненості щодо систем морального стимулювання (з питань відповідності або ефективності систем морального стимулювання)».

Пропозиції щодо назви завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, можуть бути використані для уточнення переліку

інших завдань з надання впевненості, які запропоновані в Переліку послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), затвердженому рішенням Аудиторської палати України від 22 грудня 2011 року №144/14 [27] (табл. 1). Враховуючи вимоги Міжнародних стандартів професійної практики для внутрішніх аудиторів (регламентація відмінностей між різними видами робіт, які можуть виконуватися внутрішніми аудиторами, в складі яких виділяють дві групи: діяльність з надання впевненості («assurance activity») та консультативна діяльність («consulting activity») [18]), пропонуємо використовувати таку назву і для послуг, які виконуються службою внутрішнього аудиту. Пропозиції щодо уточнення назви завдань можуть бути покладені в основу розробки такого документу, як Статут внутрішнього аудиту для кожної окремої організації, оскільки Стандарти якісних характеристик (розділ 1000 – Цілі, повноваження та обов'язки) передбачають, що цілі, повноваження та обов'язки функції внутрішнього аудиту, зокрема характер аудиторських послуг, що надаються організації (в тому числі поза межами організації), та характер консультативних послуг, повинні бути офіційно визначені в Статуті внутрішнього аудиту.

Таблиця 1 – Пропозиції щодо уточнення назви інших завдань з надання впевненості, які запропоновані в Переліку послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), затвердженому рішенням Аудиторської палати України 22 грудня 2011 року №144/14

| Назви завдань з Переліку послуг                                                                           | Пропозиції щодо їх зміни                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1                                                                                                         | 2                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| оцінка (перевірка) ефективності (відповідності) системи внутрішнього контролю (аудиту)                    | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з ефективності системи внутрішнього контролю<br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності системи внутрішнього контролю                                                         |
| оцінка (перевірка) ефективності (відповідності) використання виробничих потужностей                       | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з ефективності використання виробничих потужностей<br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності використання виробничих потужностей                                             |
| оцінка (перевірка) ефективності (відповідності) функціонування системи управління                         | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з ефективності функціонування системи управління<br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності функціонування системи управління                                                 |
| оцінка (перевірка) ефективності (відповідності) системи морального стимулювання та оплати праці персоналу | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з ефективності системи морального стимулювання та оплати праці персоналу<br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності системи морального стимулювання та оплати праці персоналу |
| оцінка (перевірка) ефективності (відповідності) систем управління персоналом                              | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з ефективності систем управління персоналом<br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності систем управління персоналом                                                           |
| оцінка (перевірка) ефективності (відповідності) інформаційних систем (технологій)                         | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з ефективності інформаційних систем та технологій<br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої)                                                                                                              |

| Назви завдань з Переліку послуг                                                                                                                            | Пропозиції щодо їх зміни                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1                                                                                                                                                          | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                                                                                                                                                            | впевненості з відповідності інформаційних систем та технологій                                                                                                                                                                                                                                              |
| оцінка (перевірка) ефективності систем інформаційної безпеки діяльності підприємств                                                                        | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з ефективності систем інформаційної безпеки діяльності підприємств<br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності систем інформаційної безпеки діяльності підприємств                                         |
| оцінка (перевірка) ефективності (відповідності) систем корпоративного управління                                                                           | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з ефективності систем корпоративного управління<br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності систем корпоративного управління                                                                               |
| оцінка відповідності діяльності підприємства вимогам законодавства (податкового, митного, господарського та ін.)                                           | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності діяльності підприємства вимогам законодавства                                                                                                                                                                                  |
| оцінка (перевірка) відповідності управлінських рішень або окремих господарських операцій вимогам законодавства                                             | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності управлінських рішень або окремих господарських операцій вимогам законодавства                                                                                                                                                  |
| економічні експертизи (у тому числі судова за наявності відповідної атестації судового експерта)                                                           | <i>Даний вид послуг не може розглядатися як інші завдання з надання впевненості, яке виконується у відповідності з вимогами МСЗНВ, оскільки виконується згідно з вимогами законодавства про експертизу</i>                                                                                                  |
| оцінка вартості активів (у тому числі незалежна за наявності кваліфікаційного свідоцтва оцінювача)                                                         | <i>Даний вид послуг не може розглядатися як інші завдання з надання впевненості, яке виконується згідно з вимогами МСЗНВ, оскільки передбачає лише підготовку інформації з предмета завдання (вартість активів), а не порівняння їх з певними критеріями</i>                                                |
| оцінка (тестування) надійності системи бухгалтерського обліку                                                                                              | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з надійності системи бухгалтерського обліку                                                                                                                                                                                                    |
| оцінка (тестування) відповідності рівня професійних знань персоналу, задіяного у фінансово-господарській діяльності                                        | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності рівня професійних знань персоналу, задіяного у фінансово-господарській діяльності                                                                                                                                              |
| здійснення на замовлення розрахунків (економічний, фінансовий, стратегічний та інші види аналізу) для оцінки стану та результатів господарської діяльності | <i>Просте здійснення розрахунків не може розглядатися як завдання з надання впевненості, оскільки обов'язково повинен бути етап порівняння їх результатів з обраними критеріями</i><br>Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з надійності (стійкості) фінансового стану підприємства |
| перевірка прогностичної фінансової інформації                                                                                                              | Завдання з надання (обґрунтованої або обмеженої) впевненості з відповідності прогностичної фінансової інформації як завдання з надання впевненості                                                                                                                                                          |

*Джерело: розроблено автором.*

Разом з тим, необхідно використовувати потенціал таких завдань в сфері забезпечення суспільної контрольованості діяльності суб'єктів суспільних (публічних) інтересів: акціонерних товариств, фінансових установ тощо. Детальне дослідження обов'язкового аудиту та обґрунтування вибору його об'єктів представлено в працях Шалімової Н.С. [32; 34, с. 71-91, 181-202, 341-433; 35-37], але вони обмежені лише сферами застосування завдань з аудиту. Перевагами завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, які актуалізують

перспективи їх розвитку, є: необхідність співпраці з особою, незалежність, поведінка та кваліфікація якої чітко регламентовані; наявність вимог щодо дотримання незалежності та організації контролю якості, але менш жорстких порівняно із завданнями з аудиту; можливість отримання письмового документу з думкою стосовно відповідності предмета завдання встановленим критеріям.

Специфіка інших завдань з надання впевненості проявляється в тому, що деякі з них виконуються саме внаслідок існування законодавчих вимог, про що зазначається у відповідних Міжнародних стандартах завдань з надання впевненості (МСЗНВ). Так, в МСЗНВ 3410 ««Завдання з надання впевненості щодо звітів з парникових газів» зазначається, що звіти щодо парникових газів та відповідно звіти з надання впевненості щодо них готуються суб'єктами господарювання та суб'єктами аудиторської діяльності в таких випадках: а) дотримуючись регуляторних вимог щодо розкриття; (b) в рамках програми торгівлі викидами, або (c) добровільно інформуючи інвесторів та громадськість. Такі добровільні розкриття можуть, наприклад, публікуватись окремим документом; включатись окремим розділом у звіт про корпоративну соціальну відповідальність або в річний звіт суб'єкта господарювання; або готуватись на підтримку включення в «реєстр вуглецевих одиниць» (п. 1). В МСЗНВ 3420 «Завдання з надання впевненості щодо складання гіпотетичної фінансової інформації, яка включається в проспект емісії» підкреслено, що цей стандарт застосовується, якщо такий звіт необхідно надавати відповідно до вимог законодавства про цінні папери або правил фондової біржі або надання такого звіту є загальноприйнятою практикою в певній юрисдикції (п. 1). Виконання ініціативних (добровільних) завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, обмежене, оскільки для аудиторів і клієнтів більш звичним є виконання консультаційних послуг.

Загальносвітовою практикою є введення обов'язкового аудиту, тому подібні випадки можуть бути передбачені і для окремих завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації. Якщо розглядати світову практику, то майже обов'язковим є, наприклад, виконання завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, стосовно звітності із соціальних питань. Тим більше, що розроблені Міжнародні стандарти стосуються саме таких об'єктів, які становлять важливість для суспільства в цілому: звіти з парникових газів, гіпотетична фінансова інформація, включена до проспекту емісії акцій.

У вітчизняній практиці можна також використати подібні випадки. Наприклад, при виконанні завдань з обов'язкового аудиту публічних акціонерних товариств аудитор повинен досліджувати стан корпоративного управління. Оскільки стан корпоративного управління - це фактично неісторична нефінансова інформація, то можливо доцільним буде введення обов'язковості виконання окремого завдання з надання впевненості.

Також доцільним може бути застосування випадків «рекомендаційності», а не «обов'язковості». Завдання з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, можуть широко використовуватись в механізмі забезпечення позитивного міжнародного та інвестиційного іміджу суб'єктів господарювання регіонального рівня, для чого доцільно встановити рекомендаційний перелік об'єктів, які можуть виступати в якості об'єкта надання аудиторських послуг у вигляді виконання завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд фінансової звітності (наприклад, інформація, яка міститься в інвестиційних проектах).

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** В процесі аналізу наявних визначень аудиту, завдання з надання впевненості та його елементів запропоновано завдання з надання впевненості, інше ніж аудит чи огляд історичної фінансової

інформації, тлумачити як завдання, яке ґрунтується на багатосторонніх відносинах з обов'язковим залученням трьох сторін (аудитора, відповідальної сторони та користувача) і є системним процесом отримання та оцінки об'єктивних даних про визначений предмет, інший ніж історична фінансова інформація, та встановлення рівня його відповідності визначеним критеріям з метою формування аудитором думки щодо результатів оцінки або порівняння предмета завдання з відповідними критеріями й оформлення її у вигляді письмового звіту для підвищення ступеня довіри користувачів, які не є відповідальною стороною, і надання їм певного рівня впевненості. В цьому визначенні враховано такі ключові характеристики (елементи), як багатосторонні відносини, впевненість, системний процес, предмет завдання, інформація з предмета завдання, критерії, процес отримання й оцінки доказів, результат (думка та письмовий звіт).

Обґрунтовано, що завдання з надання впевненості, інші ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, є не тільки комплексними, але й досить відкритими; система елементів, включена до їх складу, не є постійною, відтак допускається варіативність. Тенденції обрання предметів таких завдань підтверджують необхідність надання обов'язковості окремим їх видам, що визначає сферу застосування представлених розробок – використання їх при законодавчому регулюванні. Ці пропозиції важливо враховувати при уточненні завдань як складових переліку послуг, що їх можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), та при розробці такого документа, як Статут внутрішнього аудиту, передбаченого Стандартами якісних характеристик Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту. Відповідно перспективами подальших досліджень є розвиток організаційного та методичного забезпечення виконання завдань з надання впевненості, інших ніж аудит чи огляд історичної фінансової інформації, з урахуванням специфіки конкретних предметів завдання та критеріїв оцінки.

## Список літератури

1. Аудит : підручник [Текст] / [О.А. Петрик, В.О. Зотов, Б.В. Кудрицький та ін.] ; за заг. ред. проф. О.А. Петрик. – К. : КНЕУ, 2015. – 498 с.
2. Аудит Монтгомери [Текст] / Ф.Л. Дефлиз, Г.Р.Дженик, В.М. О'Рейли, М.Б. Хирш, Пер.с англ. под ред. Я.В. Соколова. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 542 с.
3. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) [Текст] / За ред. проф. Немченко В.В., Редько О.Ю. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.
4. Гедз М.Й. Класифікація аудиту за об'єктами [Електронний ресурс] / М.Й. Гедз // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2007. – № 577. – С. 76–81. – Режим доступу: [http://cibs.ubs.edu.ua/file/pubs/gegz\\_b.pdf](http://cibs.ubs.edu.ua/file/pubs/gegz_b.pdf)
5. Гончарук Я.А. Аудит : навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. [Текст] / Я.А. Гончарук, В.С. Рудницький. – К. : Знання, 2007. – 443 с.
6. Додаток до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 3, видання 2014 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit\\_2015\\_3\\_all.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_3_all.pdf)
7. Додаток до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 3, видання 2015 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part\\_3\\_2015.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_3_2015.pdf)
8. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2016 рік. Узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2016 році [Електронний ресурс] / Аудиторська палата України. – Київ, 2017. – 61 с. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/zvit-dokmu>
9. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2014 рік. Узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2014 році [Електронний ресурс] / Аудиторська палата України. – Київ, 2015. – 56 с. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/zvit-dokmu>
10. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2015 рік. Узагальнена

- інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2015 році [Електронний ресурс] / Аудиторська палата України. – Київ, 2016. – 42 с. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/zvit-dokmu>
11. Леворш Ж. Роль аудита в деловом мире [Текст] / Ж. Леворш // Контроллинг. – 1992. – №2. – С. 39–50.
  12. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 1, видання 2013 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit\\_2013\\_1.pdf](http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_1.pdf)
  13. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 2, видання 2013 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit\\_2013\\_2.pdf](http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_2.pdf)
  14. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 1, видання 2014 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit\\_2015\\_1\\_all.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf)
  15. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 2, видання 2014 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit\\_2015\\_2\\_all.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_2_all.pdf)
  16. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 1, видання 2015 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part\\_1\\_2015.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf)
  17. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, частина 2, видання 2015 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part\\_2\\_2015.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_2_2015.pdf)
  18. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://na.theiaa.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF%202013%20Ukrainian.pdf>
  19. МФБ 2001. Стандарти аудиту та етики. – К.: ТОВ «Паритет-інформ», 2003. – 712 с.
  20. Панкова С.В. О понятии «уверенность» в аудиторской деятельности и классификации аудиторских услуг [Текст] / С.В. Панкова // Международный бухгалтерский учет. – 2013. – №34(280). – С. 27–33.
  21. Панкова С.В. Сущность аудита маркетинга и процедуры его проведения [Текст] / С.В. Панкова, Л.Е. Пасечникова // Международный бухгалтерский учет. – 2013. – №7(253). – С. 22–30.
  22. Панкова С.В. Сущность и нормативное регулирование аудита инвестиционной деятельности коммерческих организаций [Текст] / С.В. Панкова // Инновационное развитие экономики. – 2011. – №6. – С. 10–13. – Режим доступу: [http://ineconomic.ru/sites/default/files/field\\_print\\_version/archive-6.pdf](http://ineconomic.ru/sites/default/files/field_print_version/archive-6.pdf)
  23. Пасько О.В. Термінологічні аспекти аудиту в Україні у контексті перекладу міжнародних стандартів аудиту [Текст] / О.В. Пасько, М.І. Гордієнко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2014. – Вип. 4. – С. 161–168.
  24. Перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), затверджений рішенням Аудиторської палати України від 27 вересня 2007 року №182/5. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/files/reestr/1011111899.pdf>
  25. Редченко К.І. Аудит стратегічних управлінських рішень, прогнозів та проектів: Монографія [Текст] / К.І. Редченко. – Львів: Видавництво ЛКА, 2001. – 402 с.
  26. Рішення Аудиторської палати України «Про проект Положення з національної практики завдань з надання впевненості «Завдання з незалежної перевірки податкової звітності (завдання з податкового аудиту)» від 23 лютого 2012 року №246/12 [Електронний ресурс] – Режим доступу: [www.apu.com.ua/files/ris/131268569.doc](http://www.apu.com.ua/files/ris/131268569.doc)
  27. Рішення Аудиторської палати України від 22 грудня 2011 року №244/14 «Про перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми)» (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://minfin.com.ua/taxes/-/!news/nrshAPU\\_244.html](http://minfin.com.ua/taxes/-/!news/nrshAPU_244.html)
  28. Рубітель О.Ю. Проблеми визначення поняття «аудит» [Текст] / О.Ю. Рубітель // Вісник ОНУ імені І.І. Мечнікова. – 2014. – Т.19. Вип. 2/6. – С. 103–108.
  29. Рядська В.В. Аудит в економічній системі України : сучасний стан та концепція розвитку : монографія [Текст] / В.В. Рядська. – Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2014. – 472 с.
  30. Узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні. 2008 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apu.com.ua/files/temp/780788612.xls>
  31. Шалімова Н.С. Аналіз існуючої практики використання термінів «аудит», «аудитор» та її впливу на суспільну думку про аудит [Текст] / Н. С. Шалімова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки, вип. 14. – Кіровоград: КНТУ, 2008. – С. 277–290.

32. Шалімова Н.С. Регулювання обов'язкового аудиту в країнах ЕС та Україні [Текст] / Н.С. Шалімова, Г.І. Кузьменко // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журн. – К.: НАУ, 2016. – №1. – С. 51–57.
33. Шалімова Н.С. Розвиток підходів щодо класифікації аудиту [Текст] / Н. С. Шалімова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки, вип.13. – Кіровоград: КНТУ, 2008. – С. 305–312
34. Шалімова Н.С. Соціально-економічні аспекти аудиту: теорія і практика: Монографія [Текст] / Н.С. Шалімова. – Кіровоград: ТОВ «ІмексЛТД», 2012. – 672 с.
35. Шалімова Н.С. Спеціальні вимоги в сфері організації виконання завдань з обов'язкового аудиту [Текст] / Н.С. Шалімова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, вип. 25. – Кіровоград: КНТУ, 2014. – С. 402–412.
36. Шалімова Н.С. Суспільний (публічний) інтерес в контексті регулювання обов'язкового аудиту [Текст] / Н.С. Шалімова // Економіка та держава (Міжнародний науково-практичний журнал). – 2014. – №3 (березень). – С. 6–11.
37. Шалімова Н.С. Удосконалення форматів аудиторських звітів за наслідками обов'язкового аудиту публічних акціонерних товариств [Текст] / Н.С. Шалімова // Науково-виробничий журнал «Держава та регіони» (серія «Економіка та підприємництво»). – 2014. – №2 (77). – С. 143–149.
38. Resource Management Guide No. 210 Clarification of the terms 'Audit' and 'Assurance' [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finance.gov.au/sites/default/files/RMG-210-Clarification-of-the-terms-Audit-and-Assurance.pdf>
39. Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe. July 2009. [Електронний ресурс] / FEE (Fédération des Experts comptables Européens – Federation of European Accountants). – Режим доступу: [http://www.fee.be/images/publications/auditing/Assurance\\_Survey\\_color2472009251643.pdf](http://www.fee.be/images/publications/auditing/Assurance_Survey_color2472009251643.pdf)

## References

1. Petryk, O.A., Zotov, V.O., Kudrytskyi, B.V., Marynych, I.O., Ryadska, V.V., Chumakova, I.Yu. & et al. (2015). *Audit*. O.A. Petryk (Ed.). Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
2. O'Reilly, V.M., Hirsh, M.B., DeFliese, Ph.L., & Jaenicke, H.R. (1997). *Montgomery's Auditing*. (Ya.V. Sokolov, Trans.). (11d ed.). Moscow: Audit, UNITY [in Russian].
3. Nemchenko, V., Redko, O., Redko, K., Kononenko, V., & Ivanchenkova, L. (2012). *Audit. (The basis of the state, independent professional and internal audit)*. V.Nemchenko, O. Redko (Ed.). Kyiv: Tsentr uchbovoi literature [in Ukrainian].
4. Hedz, M.I. (2007). Kласифікація аудиту за об'єктами [Classification of Audit by Objects]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika» – Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and development problems. Bulletin of the Lviv Polytechnic National University*, 577, 76–81. Retrieved from [http://cibs.ubs.edu.ua/file/pubs/gegz\\_b.pdf](http://cibs.ubs.edu.ua/file/pubs/gegz_b.pdf) [in Ukrainian].
5. Honcharuk, Ya.A., & Rudnytskyi, V.S. (2007). *Audit*. (3d ed.). Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
6. Dodatok do Mizhnarodnykh standartiv kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadання vpevnenosti ta suputnykh posluh, chastyna 3, vydannia 2014 roku [Supplement of the Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, Volume III, 2014 Edition]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit\\_2015\\_3\\_all.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_3_all.pdf) [in Ukrainian].
7. Dodatok do Mizhnarodnykh standartiv kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadання vpevnenosti ta suputnykh posluh, chastyna 3, vydannia 2015 roku [Supplement of the Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, Volume III, 2015 Edition]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part\\_3\\_2015.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_3_2015.pdf) [in Ukrainian].
8. Zvit Audytorskoi palaty Ukrainy do Kabinetu Ministriv Ukrainy za 2014 rik. Uzahalнена informatsiia pro stan audytorskoi diialnosti v Ukraini u 2014 rotsi [Report of the Audit Chamber of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine for 2014. Summarized information on the status of audit activity in Ukraine in 2014]. <http://www.apu.com.ua>. Retrieved from <http://www.apu.com.ua/zvit-do-kmu> [in Ukrainian].
9. Zvit Audytorskoi palaty Ukrainy do Kabinetu Ministriv Ukrainy za 2015 rik. Uzahalнена informatsiia pro stan audytorskoi diialnosti v Ukraini u 2015 rotsi [Report of the Audit Chamber of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine for 2015. Summarized information on the status of audit activity in Ukraine in 2015]. <http://www.apu.com.ua>. Retrieved from <http://www.apu.com.ua/zvit-do-kmu> [in Ukrainian].
10. Zvit Audytorskoi palaty Ukrainy do Kabinetu Ministriv Ukrainy za 2016 rik. Uzahalнена informatsiia pro stan audytorskoi diialnosti v Ukraini u 2016 rotsi [Report of the Audit Chamber of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine for 2016. Summarized information on the status of audit activity in Ukraine in

- 2016]. <http://www.apu.com.ua>. Retrieved from <http://www.apu.com.ua/zvit-do-kmu> [in Ukrainian].
11. Levorsh, Zh. (1992). Rol audyta v delovom myre [The role of audit in the business world]. *Kontrollynh – Controlling*, 2, 39-50 [in Russian].
12. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh, vydannia 2013 roku, chastyna 1 [Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, Volume I, 2013 Edition]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit\\_2013\\_1.pdf](http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_1.pdf) [in Ukrainian].
13. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh, vydannia 2013 roku, chastyna 2 [Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, Volume II, 2013 Edition]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit\\_2013\\_2.pdf](http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_2.pdf) [in Ukrainian].
14. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh, vydannia 2014 roku, chastyna 1 [Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, Volume I, 2014 Edition]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit\\_2015\\_1\\_all.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf) [in Ukrainian].
15. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh, vydannia 2014 roku, chastyna 2 [Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, Volume II, 2014 Edition]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit\\_2015\\_2\\_all.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_2_all.pdf) [in Ukrainian].
16. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh, vydannia 2015 roku, chastyna 1 [Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, Volume I, 2015 Edition]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part\\_1\\_2015.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf) [in Ukrainian].
17. Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh, vydannia 2015 roku, chastyna 2 [Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements, Volume II, 2015 Edition]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part\\_2\\_2015.pdf](http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_2_2015.pdf) [in Ukrainian].
18. Mizhnarodni standarty profesiynoyi praktyky vnutrishnoho audytu [International Standards for the Professional Practice of Internal Audit]. <https://na.theia.org>. Retrieved from <https://na.theia.org/standards-guidance/Public%20Documents/IPPF%202013%20Ukrainian.pdf> [in Ukrainian].
19. MFB 2001. Standarty audytu ta etyky. [IFAC 2001. Standards for auditing and Ethics] (2003). K.: TOV «Parytet-inform» [in Russian].
20. Pankova, S.V. (2013). O ponyatii «uverennost'» v auditorskoy deyatel'nosti i klassifikatsii auditorskikh uslug [On the notion of "confidence" in auditing and the classification of audit services]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uchet - International accounting*, 34(280), 27-33 [in Russian].
21. Pankova, S.V. (2013). Sushchnost' audita marketinga i protsedury yego provedeniya [The essence of marketing audit and the procedure for its conduct]. *Mezhdunarodnyy bukhgalterskiy uchet - International accounting*, 7(253), 22-30 [in Russian].
22. Pankova, S.V. (2011). Sushchnost' i normativnoye regulirovaniye audita investitsionnoy deyatel'nosti kommercheskikh organizatsiy [The essence and normative regulation of the audit of investment activities of commercial organizations]. *Innovatsionnoye razvitiye ekonomiki - Innovative development of the economy*, 6, 10-13. Retrieved from [http://ineconomic.ru/sites/default/files/field\\_print\\_version/archive-6.pdf](http://ineconomic.ru/sites/default/files/field_print_version/archive-6.pdf) [in Russian].
23. Pasko, O.V., & Hordiyenko, M.I. (2014). Terminologichni aspekty audytu v Ukrayini u konteksti perekladu mizhnarodnykh standartiv audytu [Terminological aspects of audit in Ukraine in the context of translation of international auditing standards]. *Visnyk Sums'koho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriya : Ekonomika i menedzhment – Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Economics and Management*, 4, 161–168 [in Ukrainian].
24. Perelik posluh, yaki mozhut nadavaty audytory (audytorski firmy), zatverdzhenny rishennyam Audytorskoyi palaty Ukrainy vid 27 veresnya 2007 roku №182/5 [List of services that can be provided by auditors (audit firms) approved by the decision of the Audit Chamber of Ukraine dated September 27, 2007 No. 182/5]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from <http://www.apu.com.ua/files/reestr/1011111899.pdf> [in Ukrainian].
25. Redchenko, K.I. (2011). *Audyt stratehichnykh upravlinskykh rishen, prohnoziv ta proektiv [Audit of strategic management decisions, forecasts and projects]*. Lviv: Vydavnytstvo LKA [in Ukrainian].
26. Rishennia Audytorskoi palaty Ukrainy «Pro projekt Polozhennia z natsionalnoi praktyky zavdan z nadannia vpevnenosti «Zavdannia z nezaleznoi perevirky podatkovoi zvitnosti (zavdannia z podatkovoho audytu)» vid 23 liutoho 2012 roku №246/12 [The decision of the Audit Chamber of Ukraine "About Project of National Practice of Assurance Engagements "The engagement of the Independent Audit if Tax Report (Tax Audit Engagement)", February 23, 2012, №246/12]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua).

- Retrieved from <http://www.apu.com.ua/files/ris/131268569.doc> [in Ukrainian].
27. Rishennia Audytorskoi palaty Ukrainy vid 22 hrudnia 2011 roku №244/14 «Pro perelik posluh, yaki mozhut nadavaty audytory (audytorski firmy)» (zi zminamy ta dopovnenniamy) [The decision of the Audit Chamber of Ukraine of December 22, 2011, №244/14 "On the List of Services that Can Perform Auditors (Audit Firms)" (amended)]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from [http://minfin.com.ua/taxes/-/news/nrishAPU\\_244.html](http://minfin.com.ua/taxes/-/news/nrishAPU_244.html) [in Ukrainian].
  28. Rubitel, O.Iu. (2014). Problemy vyznachennia poniattia «audyt» [Problems of definition of "audit"]. *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnikova. - Bulletin of the ONU named after I.I. Mechnikov*, 19, 2/6, 103-108 [in Ukrainian].
  29. Ryadska, V.V. (2014). *Audyt v ekonomichniy systemi Ukrayiny : suchasnyy stan ta kontsepsiya rozvytku* [Audit in the economic system of Ukraine: current state and development concept]. Chernigov: Publisher Lozovy V.M. [in Ukrainian].
  30. Uzahalнена informatsiia pro stan audytorskoi diialnosti v Ukraini. 2008 [Summarized information on the status of audit activity in Ukraine. 2008]. [www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua). Retrieved from <http://apu.com.ua/files/temp/780788612.xls> [in Ukrainian].
  31. Shalimova, N. (2008). Analiz isnuiochoi praktyky vykorystannia terminiv «audyt», «audytor» ta yii vplyvu na suspilnu dumku pro audyt [An analysis of the existing practice of using the terms "audit", "auditor" and its impact on the public opinion about audit]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu: Ekonomichni nauky - Scientific works of the Kirovohrad National Technical University: Economic Sciences*, 14, 277-290 [in Ukrainian].
  32. Shalimova, N., & Kuzmenko, H. (2016). Rehuliuвання обов'язкового аудytu v krainakh ES ta Ukraini [Regulation of statutory audit in EU and Ukraine]. *Stratehiia rozvytku Ukrainy (ekonomika, sotsiologhiia, pravo) - Strategy of development of Ukraine (economy, sociology, law)*, 1, 51-57 [in Ukrainian].
  33. Shalimova, N. (2008). Rozvytok pidkhodiv shchodo klasyfikatsii audytu [Development of approaches to audit classification]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu: Ekonomichni nauky - Scientific works of the Kirovohrad National Technical University: Economic Sciences*, 13, 305-312 [in Ukrainian].
  34. Shalimova, N.S. (2012). *Sotsialno-ekonomichni aspekty audytu: teoriia i praktyka* [Socio-Economic Aspects of the Audit: Theory and Practice]. Kirovohrad: Imeks-Ltd [in Ukrainian].
  35. Shalimova, N. (2008). Spetsialni vymohy v sferi orhanizatsii vykonannia zavdan z oboviazkovoho audytu [Specific requirements in the area of organizing the implementation of tasks for the mandatory audit of audit classification units]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu: Ekonomichni nauky - Scientific works of the Kirovohrad National Technical University: Economic Sciences*, 25, 402-412 [in Ukrainian].
  36. Shalimova, N. (2014). Suspilnyi (publichnyi) interes v konteksti rehuliuвання обов'язкового audytu [Public interest in the context of statutory audit]. *Ekonomika ta derzhava (Mizhnarodnyi naukovopraktychnyi zhurnal) - Economics and the State (International Scientific and Practical Journal)*, 3, 6-11 [in Ukrainian].
  37. Shalimova, N. (2014). Udoskonalennia formativ audytorskykh zvitiv za naslidkamy oboviazkovoho audytu publichnykh aktsionernykh tovarystv [Improving the formats of audit reports following the results of the mandatory audit of public joint stock companies]. *Naukovo-vyrobnychyi zhurnal «Derzhava ta rehiony» (seriia «Ekonomika ta pidpriemnytstvo») - Scientific and Production Magazine "State and Regions" (series "Economics and Business")*, 2(77), 143-149 [in Ukrainian].
  38. Resource Management Guide No. 210 Clarification of the terms 'Audit' and 'Assurance'. [www.finance.gov.au](http://www.finance.gov.au). Retrieved from <http://www.finance.gov.au/sites/default/files/RMG-210-Clarification-of-the-terms-Audit-and-Assurance.pdf> [in English].
  40. Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe. July 2009. FEE (Fédération des Experts comptables Européens – Federation of European Accountants). [www.fee.be](http://www.fee.be). Retrieved from [http://www.fee.be/images/publications/auditing/Assurance\\_Survey\\_color2472009251643.pdf](http://www.fee.be/images/publications/auditing/Assurance_Survey_color2472009251643.pdf)

**Iryna Androshchuk**, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)  
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

### **Assurance Engagements Except for Audit and Review: Justification of Definitions and Directions of Using**

The purpose of this study is to clarify the definition of assurance engagement, other than audit or review of historical financial information, as a type of audit services, and to justify possible directions of activating their using.

Based on the analysis and generalization of the terms in the International Standards on Quality Control, Audit, Review, Other Assurance and Related Services, broad definitions of audit, assurance engagement and its

elements, an author's interpretation of assurance engagement, other than audit or review of historical financial information, is proposed. The principles of selecting titles for specific types of such engagements (obligatory indication of the object and type of engagement) are proposed to separate the actual audit and other assurance engagements for the purpose of their using in the practice of external and internal audit. The expediency of introducing statutory and recommendatory assurance engagements, other than audit or review of historical financial information, for the objects that are important for socio-economic development at macro-, meso- and microlevels is substantiated.

Proposals of the study should be taken into account when refining the engagements as an integral part of the list of services that can be provided by auditors (audit firms) and when developing such a document as the Statute of Internal Audit provided by the Standards of Qualitative Characteristics of the International Standards of Professional Practice of Internal Audit, the development of their organizational and methodological support for specific subject matter.

**audit services, assurance engagement other than audit or review of historical financial information, international standards**

*Одержано (Received) 20.11.2017*

*Прорецензовано (Reviewed) 13.12.2017*

*Прийнято до друку (Approved) 15.12.2017*

**УДК 004.9:65.011.56:[657+658]**

**О.І. Волот**, доц., канд. екон. наук

*Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна*

## **Методологічні аспекти побудови, функціонування і розвитку автоматизованих інформаційних систем обліку та управління підприємствами**

На основі аналізу теоретичних положень, методичних підходів до проектування та функціонування автоматизованих інформаційних систем та аналізу діючих інформаційних технологій удосконалено систему принципів побудови, функціонування і розвитку інформаційних систем обліку та управління промисловими підприємствами. Доведено, що для створення, ефективного функціонування і розвитку інформаційних систем необхідні єдині теоретичні положення і методичні підходи, які забезпечують взаємодію різноманітних економічних об'єктів та їх ефективну діяльність.

**бухгалтерський облік, управління, інформаційні системи і технології, принципи інформаційних систем**

**Е.И. Волот**, доц., канд. екон. наук

*Черниговский национальный технологический университет, г. Чернигов, Украина*

## **Методологические аспекты построения, функционирования и развития автоматизированных информационных систем учета и управления предприятием**

На основе анализа теоретических положений, методических подходов к проектированию и функционирования автоматизированных информационных систем и анализа действующих информационных технологий усовершенствована система принципов построения, функционирования и развития информационных систем учета и управления промышленными предприятиями. Доказано, что для создания, эффективного функционирования и развития информационных систем необходимы единые теоретические положения и методические подходы, которые обеспечивают взаимодействие различных экономических объектов и их эффективную деятельность.

**бухгалтерский учет, управление, информационные системы и технологии, принципы информационных систем**

**Постановка проблеми.** Сучасний досвід науки та практики управління економікою доводить необхідність активного впровадження інформаційних технологій, особливо на фоні поглиблення процесів глобалізації та інтеграції, з метою забезпечення гармонійного економічного розвитку підприємств.